

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Capita Pietatis Christianæ, Interrogationibus Et
Responsionibus vsitatis in Catechetica Methodo ita
explicata, vt breuem sed integram hypotyposin doctrinæ
purioris complectantur**

Ferinarius, Johannes

Magdeburgi

VD16 W 3078

Enarratio Precationis Propositæ A Christo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36195

ens, bone, uerax, caste, iuste, iudex, liberator,
 misericors, diligens, & exaudiens nos, Qui
 xisti: uiuo ego dicit Dominus, nolo mortem peccato-
 toris, sed ut conuertatur, & uiuat: Confiteor tibi
 me miserum peccatorem esse, & doleo quod offendi
 te, & supplex oro, ut miserearis mei, remittas mihi
 omnia peccata mea, & me iustifices, & salues,
 & propter filium, Dominum nostrum Iesum
 Christum, quem uoluisti pro nobis esse uictimum,
 & miranda sapientia, & in-
 mensa bonitate, & sanctifica me, Spiritu tuo sancto
 uiuo, casto, & uerace. Collige inter nos Ecclesiam
 & eam gubernas. Da Ecclesiae Politias honestas
 tranquillas, Da nobis uictum, uires corporis,
 & studia doctrinarum, & fac me uas misericordiae
 nec sim uas irae. Mitiga paenas publicas, & pro-
 uatas, propter Filium tuum, Dominum
IESVM CHRISTVM, & propter tuam gloriam, ut te
 aeternitate celebremus, & tibi gratias agamus
 in aeternum. Credo Domine, opem fieri imbecillitati meae
 sicut dixit Dominus noster **IESVS CHRIS-
 TVS**. Petite, & accipietis.

**ENARRATIO PRECA-
 TIONIS PROPOSITAE
 A CHRISTO.**
 Prima Admonitio.

Est, de more pædagogico, recitandi uerba
orationis.

Ira aliqui Argumentantur.

Christus in precatone prohibet βαρλο-
για.

Ergo non est opus recitatione, uel pronun-
ciatione.

Respondeo. Nego consequentiam. βαρλογια
significat diligentiam hominis, recitantis pre-
cationem uera fide, & seria cum attentione, sed
significat hypocrisim illorum, qui sine fide fundunt
preces, uel superstitione uel propter questum.

Propter quas causas uult Deus ad
cogitationem mentis accede-
re externam recitatio-
nem precum.

Pronunciatio illa uerborum, est commonesa-
tio de Deo, qualis sit, & que sit eius uoluntas, &
quod uere sit dator illorum beneficiorum, que pro-
mittunt uerba precatone pie. Iubet nos petere re-
missionem peccatorum Dominus, uere igitur datur
remissio peccatorum, & eterna uita, illis, qui con-
uertuntur, & petunt illa bona à Deo. Mandat, ut
petamus panem quotidianum. Ergo uere seruati-
mus Ecclesiam in hac uita, dabit illi hospitia, &
singulis erudentibus dabit præsidia necessaria, ad
sustentationem huius uitæ, secundum uoluntatem
suum.

2. Res.

2. Recitatio illa, est confessio, qua coram Deo etiam profitemur, nos esse membra Christi, & socios uere Ecclesie Christi, & nos esse segregatos ab omnibus impijs Diabolis, & sectis malorum hominum, qui Deum afficiunt contumelia.

3. Ista pronuntiatio, & iste mos, est disciplina, inuitans, & erudiens alios exemplo pietatis, & curam inuocationis. Sicut in primatibus, multa familie inuitate sunt ad agnitionem angelij, pietate liberorum, & puerorum, quibus mensas recitarunt preces. Ideo nominatum preceptum est à Christo: Orantes dicite.

Sciunt igitur iuniores, hanc diligentissime à Deo mandari, ut pronuntiatione Synodali, precepcionis Dominice, Psalmorum, & aliarum formularum, singuli homines se contentent, ad ardentem inuocationem, & confidentiam illorum bonorum, quae promisit Deus, & uera fide eum inuocant.

Pater noster, qui es in caelis.

Quae est admonitio in hac particula?

Dulcissima appellatio patris commo-
de essentia, & uoluntate illius ueri Dei, quem
tum ex uerbo Ecclesie tradito compellas.
uagetur tua mens, more Ethnico, non queris
mentitia numina, sicut Hecuba apud Europaeos.

Omnes alie gentes extra Ecclesiam, non tantum
 hostiliae, sicut Nestor inquit: Orate, Quia omnes
 homines indigent Deo, seu, auxilio diuino. Non
 sines inter uarias dubitationes, ut adoratores Po-
 litar, qui dicunt, se ignorare, utrum hostes, an ami-
 cos alloquantur, & suos Deos nominant ignauos
 Opitulatores.

Nos alloquimur illum uerum Deum, in essen-
 tia unum & in personis trinum, qui nominatur in
 Ecclesia.

Pater,

Idco, quia misso Filio, & patefacto Euange-
 lio, se recipere in gratiam, & exaudire
 conat, qui fide, id est, fiducia Mediatoris, ad hunc
 thronum gratiae accedunt. Vocabulum igitur pa-
 ter, hoc loco ponitur non personaliter, sed essentia-
 liter, de tota diuinitate, exaudiente propter Media-
 torem.

Est pater.

Ergo in ipso est paterna σοφία.

Et ideo impressit homini ardentem amorem
 erga sobolem, ut illa σοφία, sint commonefactio-
 neris amore aeterni patris erga Filium unigenitum,
 & erga nos propter hunc filium. Nos enim diligit
 in affecto. Verè igitur nobis opitulabitur, & qui-
 dam promptius, quam pia mater tenera soboli.

Qui es in caelis.

Hec uerba, nominatione proprietatum uerè
 Dei,

Dei, discernunt nostram inuocationem, ab aliarum
sectarum precibus. Non compellamus creaturam ad
tes, non sculpimus nobis idola, nostro arbitrio, non in-
uocamus homines, qui ex hac vita decesserunt, sed
loquimur illum Deum, qui est in caelis, scilicet
modo, primum, quia est omnipotens, immensitas
tia, & potentie, quia uniuersali sua presentia
bus creaturis adest, quia inspicit, & iudicat
credentium, quia potest optulari, tunc quia
nunt auxilia omnium aliarum causarum. Deum
singulari, & innerrabili quodam modo
conspicitur in uita coelesti, habitans in sancta
ter, implens eos uita, & iusticia eterna, & nos
tes in hoc exilio, uult fieri haeredes illius gloriae
uite.

Quæ est igitur sententia horum
verborum?

Omnipotens, aeterna, uiue, & uere Deus
Domini nostri IESU CHRISTI, qui
Filio, & Spiritu sancto, condidisti caelum, & terram
& omnes alias res, & testatus es, te nobis
tum, propter Filium tuum, & nos complecti
& beneuolentia paterna, tu miserere nostri, &
tulare nobis in omnibus malis, Tu es in caelis
certo praesens, intelligis suspiria nostra, iudicant
tes, & corda nostra, habitas in pijs, sanctis
coelesti consuetudine uisibiliter, & nos etiam
ecce socios, & ciues illius beatæ patriæ.

Sanctificetur nomen tuum.

Congruit hæc prima petitio ad primum præceptum Decalogi. Petitur enim primum, & summum bonum, videlicet, vera & sancta agnitio Dei.

Nomen significat noticiam, uel agnitionem.

Sanctum significat quiddam congruens cum mensura & sapientia Dei. Hoc est, Detur nobis sancta, & tibi placens noticia tui.

Quæ est igitur sententia Petitionis?

Accende in nobis illam salutarem lucem, quæ te sancte agnoscat, & inuocet, sine caligine Idolatrica, uento nostras mentes, ut non fascinentur furoribus Idolatricis, & fanaticis. Sed effice, ut te uerum Deum patefactum in uerbo tuo, agnoscamus, inuocemus, & perpetuò uera fide celebremus.

Veniat Regnum tuum.

Hæc petitio etiam congruit, ad primum & secundum præceptum Decalogi. Deus in sancta agnitione sese communicat homini. Ideo uera agnitio Dei, non est otiosa speculatio: Sed est gubernatio, efficacia & regnum Dei habitantis & efficientis

efficientis actiones sanctas in homine. Quia luc
sequitur vita.

Illustrat mentem Filius $\delta \lambda \omicron \gamma \theta$, & simul p
Spiritus sanctum ciet motus, in uoluntate, & con
congruentes ad illam sanctam noticiam, subqu
men.e.

Quæ est sententia?

Aeterne Deus, tu effunde in nos de tuo spiritu
qui se Spiritibus natis in nostra natura permiscet. &
nos tecum uniat uera conformitate, tibi placere. Ne
strue regnum Diaboli. Procul a nobis depella Diab
los, hostes tuos, ne animos nostros, trepidos, & p
stigijs, euertant. Sed tu per uocem Euanglij, & sp
ritum sanctum, gubernas nos, ut in hac uita, uideam
in nobis regnum tuum, Tu apud nos facias m
onem, & inchoato in nobis illam lucem, iustitiam
tam, & leticiam, quam perficies in resurrectione
clesie. Confirma Deus quod operatus es in nobis p
pter templum sanctum tuum.

Fiat uoluntas tua, sicut in celo
lo, sic in terra.

Ista petitio refertur ad tertium, & quod
præceptum Decalogi. Petitur enim pro toto corpore
Ecclesie, pro singulis ordinibus, & statibus uita
ticiam, & gubernationem sequuntur actiues op
onum. Ideo nunc oratur pro operibus, in qualitate
tatione.

Quæ est sententia?

Tu ipse regas, & adiuues functiones, à te man-
 data. Fac ut tibi fiant grata, in omnibus uocationi-
 bus, ut doctores rectè doceant, ut Magistratus bene
 præsent, & populus obediat. Deniq; ut Ecclesie,
 politie, & Oeconomie nostræ mediocriter flore-
 ant, & singuli suo loco officium suum rectè faciant,
 & ut omnes tibi maneamus adiuncti, & copulati,
 sicut uia membra suo capiti. Reprimè rabiem
 Diabolorum, spargentium uenena, falsas opiniones,
 excitantium seditiones, bella, molientium uastatio-
 nes & interitus Ecclesiarum, literarum, disciplinae.
 Facito ut tibi obediamus, sicut sancti, & casti An-
 geli, qui perpetuo faciem tuam intuentur, & simi-
 lis obedientia in nobis conspiciatur, qualis cernitur
 in electis, uiuentibus in uita æterna, in quibus DE-
 VS est omnia in omnibus.

Voluntas igitur significat opera mandata, &
 uita uite cælestis. Docet uitam æternam, oportet
 nichoari in hac uita.

Panem nostrum quotidianum,
 da nobis hodie.

In præcedentibus petitionibus oramus, ut sit
 Ecclesia, & ut singuli simus ciues ueræ Ecclesie.
 Nunc atexitur petitio, de rebus corporalibus. Quia
 Ecclesia colligitur in hac uita, & hic necesse est in-
 choari æternam uitam. Petimus igitur ut Ecclesie
 D d tribuan-

tribuantur bona necessaria, ad sustentationem presentis uitae. Petimus hospitium, conseruationem familiarum, Oeconomiarum, pacis, discipline, prouentus frugum, & alia uitae praesidia. Ideo

Vocabulum Panis.

Significat omnia bona necessaria, ad sustentandam, & sustentandam corporalem uitam, cuius rebus opus est, hospitium, cibo, potu, pace, bonae letudine, successu in rebus gerendis iuxta uoluntatem &c.

Ἐπιείκεια.

Significat diem crastinum, seu sequentem. 2°, ἐπιείκειαν recte uertitur quotidianus.

Et explodenda est insulitas quorundam, etiam inter ueteres scriptores, qui petitionem hanc transformant in Allegoriam, de caelestibus bonis, quos dicant indignum esse, à Deo petere bona corporalia.

Magna sapientia Dei, & graui consilio haec uita ita ordinata est, ut homines sustententur alimentis, non autem uiuant sine pabulo, sicut felinae. Ideo uerè agnoscamus, Deum esse datorem honorum, & uelle, ut fides nostra, in petitione horum exerceatur, & confirmetur, sicut dicitur: *Deus Pater uester caelestis, quod uobis opus sit his uocantibus.*

Contra:

Sollicitudo est prohibita.

Petere bona corporalia à Deo, est sollicitudo.

Ergo illa petere, est prohibitum.

Respondeo: Ex puris particularibus non necesse est sequi ueram conclusionem. Quia duplex est sollicitudo: Sollicitudo diffidentie, quae est cruciatus cordis, quod non regitur fide, & consolatione diuina, nec petit auxilium, iuctum, & gubernationem à Deo. Alia est sollicitudo uocationis, quae est diligentia, faciendi officium proprium, & petit, & exspectat à Deo, uera fide, illa bona, quae promisit, & sicut ea promisit. Prohibetur igitur sollicitudo diffidentie, & praecipitur sollicitudo uocationis.

2.

Voluntas humana debet congruere, cum uoluntate Dei.

Deus uult Ecclesiam esse subiectam cruci, Ergo non sunt petenda bona corporalia.

Respondeo ad Minorem. Vtrumq; uult Deus, ut simus parati ad obedientiam, & simul, ut ab eo petamus mitigationem poenarum, & calamitatum. Haec precatio nunquam est irrita. Quia est rara pro toto corpore Ecclesiae, & singulis impetrat mitigationem poenarum & crucis.

Quae est sententia petitionis?

Quia tu in hoc angusto curriculo uitae mortalis, uis colligere aeternam Ecclesiam, Ideo proroga nobis

D d 2

nobis

nobis uitam, secundum consilium bonae uoluntatis
 tuae, tribue nostris liberis, longa, & felicia praesentia
 uitae, ac uigorem ingeniorum, ut ad ueram agniti-
 onem tui, & honesta uitae officia, educantur ac
 fiant. Da nobis bonam ualeitudinem, successum
 uocationibus, conuenientem uictum, pacem, tran-
 quillitatem, salutaria regimina, felicia con-
 gressa. Tege nostra oppida, & tuguria, tribuito san-
 ctitatem agrorum, annonam. Nec sinas in uicinis
 onibus uel Turcicis, uel Ciuilibus bellis, fieri heri-
 ticam uastitatem.

Remitte nobis debita nostra,
 sicut & nos remittimus debi-
 toribus nostris.

Petitioni de rebus corporalibus, subijcitur
 petitio remissionis peccatorum, quia fidem, acceptio-
 nem reconciliationem, oportet praeuocare
 alijs petitionibus. Et opponitur haec formula
 humanae trepidationi, quae propter considerationem
 propriae infirmitatis, & sordium, fugit Deum.

Necesse est autem in hac petitione, nos
 plecti cogitatione, totam summam Euangelii,
 gratuita acceptatione apud Deum, propter
 tum Filij Dei, de fide, de gratia, de Mediatore,
 peccatis manentibus in sanctis. Et nominatim
 gitanda est applicatio, petens, & credens tibi
 ti poenitentiam remitti peccata, te credentem

De recipi, & exaudiri. Ideo enim Filius hanc
sententiam dictavit, ut scias, cum uelle dare hæc bona
uocantibus.

Sicut & nos remittimus.

Ita argumentantur aduersarij
Pontificij.

Promissio, habens annexam conditionem
honorum operum, non est gratuita.

Promissio remissionis peccatorum, Euan-
gelij propria, habet annexam conditio-
nem nostræ remissionis.

Ergo promissa in Euangelio remissio peccatorum non est gratuita.

Respondeo. Est fallacia à non causa ut causa,
Quia conditio nostræ remissionis, de qua Minor lo-
quitur, non est legalis, Nec enim requiritur ut cau-
sa, uel meritum diuinæ remissionis, sed ut pars con-
uersionis, in qua comprehenditur noua obedientia.
Mandatum ergo de conuersione, & de abiiciendo
proposito peccandi, non tollit gratuitam remissio-
nem peccatorum, cum sit uox prædicationis poenitentiæ
ministerij Euangelici propria.

Quæ est sententia Petitionis?

Fatemur cum tota Ecclesia, nos circumferre
tributum onus dubitationum, peccatorum, &
sordium, herentium in hac misera natura nostra, sed
tu æternæ Deus propter filium tuum, Dominum

D d 3 nostrum

nostrum IESVM CHRISTVM, quem con-
stituisi nobis Mediatorem, & deprecatorem, misere-
rere nostri, ablue peccata nostra sanguine tuo, &
remitte nobis omnes labe, omnes infirmitates, &
dato tuo sancto Spiritu, in nobis inchoa novam
eternam vitam. Nos te iuuante, & confirmato
tuo Spiritu, abijcimus propositum indulgentiarum,
& sceleribus contra conscientiam, totoq;
pectore clamamus: Conuerte nos Domine, & con-
uertemur. Tu sana uulnera nostra, & iuuante
inde in nobis crescat poenitentia, fides, & confes-
sio, acquiescens in te propter Mediatorem.

Ne inducas nos in tentationem.

Post petitionem gratuite remissionis peccato-
rum, subiicitur petitio auxiliij diuini, contra Diabo-
lum, & aduersus illecebras, ac occasiones peccato-
rum. Vitare enim peccata est vitare occasiones
peccatorum. Iunioribus nota sit phrasis: Verum
inducas, hebraica consuetudine hoc loco significat
non effectiue, sed permissiue, & completiue.

Ne inducas nos.

Id est, Non permittas nos labi, & non facias
nos in tentatione opprimi, & uinci a Diabolo, sed
da, ut uincamus & repellamus insidias diaboli, te
iuuante. Huc pertinent quae alibi leguntur: Non
sitis solliciti, id est, non frangamini sollicitudine, &
metu, sed uincat fides. Item: Nolite timere mortem.

Et non deserite Deum metu mortis, sed fides, & spes finalis liberationis, vincant trepidationes.

Tentare Deum.

Proprie significat certare cum Deo, fiducia propria sapientie, iusticie, uel uirium, nec agnoscere suam imbecillitatem, sed secure contemnere iudicium Dei, excutere Deum rectorem, & sequi aut impulsiones Diabolorum, aut inclinationes depravate nature.

Causae autem peccatorum, vel tentationes, oriuntur à triplici hoste.

1. Diaboli suo uenenato, & terribili afflatu, cui à physicis exponi non potest, impellunt homines ad grauissima scelera, ad stabilienda Idola, ad accendenda non necessaria bella, & ad alia immania flagitia, tantum odio Dei & filij Dei.

2. Mali homines sunt organa Diabolorum, qui uiciorum astute decipiunt, aut falsa doctrina, aut spe potentie, & questus, aut per mala exempla, & similia.

3. Naturalis curiositas, superbia, & petulantia ingeniorum, item flamma prauorum affectionum in corde facile abducunt homines à Deo, & sunt cause magnorum lapsuum.

Qualia auxilia sunt opponenda istis hostibus?

Vox diuina monstrat duplex auxilium.

Dd 4

1. Petrus

1. Petitionem gubernationis à Deo, qui nos
cantes ipsum in cogitatione uerbi docet intus, et re-
git dato suo sancto Spiritu, et foris corpora, et in-
tam munit presidio sanctorum Angelorum, Diabo-
los arcente ac reprimente.

2. Vigilantiam, et diligentiam in faciendo
proprie uocationis officio, sicut dicitur: *Ambla-
te accuratè, non ut fatui. Non indulgeat boni-
curitati Cyclopice, non laxet frenos omnibus huma-
nis cupiditatibus, sed alat fidem cogitatione diffi-
ne, et assidua inuocatione, regat citam exteriora
membra disciplina.*

Quæ est sententia petitionis:

Oppugnat nos hostis tuus, rabie inenarrabili
magna est imbecillitas nostræ carnis, mundus uisus
in malis, plenus est impijs exemplis, sed tu nos regis
tua luce, et tuo sancto Spiritu, ne uincat nos Diabo-
lus, ne superemur infirmitate nostra, ne capiamur
malis exemplis, arce à nobis seuissimos hostes tuos
et munito nos excubijs sanctorum Angelorum tuorum,
per Filium tuum, qui uenit ut destruat opera
Diaboli, supera in nobis hostem tuum, et conueni-
lecebras peccatorum, ut nunquam abs te ardeamus,
sicut promisit Filius tuus: *Nemo rapiet uos
meas ex manibus meis.*

Sed libera nos à malo.

Est petitio, de finali, & uniuersali liberatio-
ne, ab omnibus malis presentibus, & eternis.

Nomen $\omega\upsilon\eta\eta\epsilon\delta\omicron\varsigma$

Virumq; complectitur, & ipsum Diabolum,
& omnia opera eius, ac quicquid malorum ab eo
oriuntur.

Gradus liberationis.

1. Est spiritualis ac eterna liberatio. Quia
credentes liberantur à summis malis, à culpa, &
pœna eterna, & fide accipiunt consolationem, læ-
ticiam, & pacem in corde.

2. Est mitigatio calamitatum in hac uita, ut ser-
uetur totum corpus Ecclesie. Etsi enim aliqua
membra interficiuntur, & alicubi fiunt dissipatio-
nes, & aliqui præripiuntur immatura morte: ta-
men aliquibus dat Deus longiora spacia uitæ, alicubi
la tranquillitatem, & mediocria halexonia, ut pos-
sit fieri propagatio doctrinæ, & educatio sobolis.

3. Singula electa membra Ecclesie liberantur
finaliter, quia tandem pij crepti ex omnibus ærum-
nis, transferuntur ad beatam consuetudinem Dei, in
uita cœlesti.

Petimus igitur mitigationem calamitatum in
hac uita, longiora spacia uitæ, necessariam tranquil-
litatem, & tandem finale bonum, scilicet, uitam
eternam.

Quæ est sententia?

Dd 5

Clemen.

Clementissime Deus, mitigato Ecclesie tue
 ærumnas in hac uita, lenito nobis singulis nostras
 miseras, & pœnas, & tandem cum uniuersa Eccle-
 sia, nos ereptos ex presentibus miseris, donatoque
 iusticia, & uita æterna.

Amen.

Ista appendix, est testimonium de certitudine
 & efficacia fidei, intuentis promissionem Dei,
 certo statuentis, precationem nostram non esse
 tam, sed nos uerè exaudiri à Deo propter fidem.

Firmissime statuo, meas preces non esse
 murmur, sed me certo recipi, & exaudiri proprio
 Mediatorem, & Deum ardentibus uotis oro,
 hæc inuicia fidei in me confirmet. Credo Domine
 sed opem fer imbecillitati meæ.

DE CAUSIS CALAMITA-
 TUM, ET LOCIS CON-
 SOLATIONVM.

Ideo Deus onerat Ecclesiam calamitatibus, ut
 in cruce crescat inuocatio, & exerceatur fides.
 Petens mitigationem pœnarum, & ærumnarum
 in hac uita. Propter cognationem igitur horum
 doctrinarum, subiicienda est admonitio de cruce.

Philosophi saniores tantum considerant causas
 propinquas, herentes in materia.

Causam mortis referunt in materia conditi-
 onem.